

Recenzja

T. KOPONEN & P. ISOVIITA. 2005. **Sextus Otto Lindberg and his collection of letters.** Bryobrotherella Vol. 8. 38 str., 1 ryc. Mięka opr., format 21,0 × 14,9 cm. Suomen Sammalseura, Helsinki. Cena: 5,00 €. ISSN 1456-2766; ISBN 951-98893-5-3.

Sextus Otto Lindberg (1835–1889) był jednym z najbardziej znanych briologów w drugiej połowie XIX w. Z pochodzenia był Szwedem urodzonym w Sztokholmie, gdzie studiował botanikę pod kierunkiem K. F. Thedeniusa, ale od 1865 r. mieszkał stale w Helsinkach, gdzie objął katedrę botaniki na miejscowym uniwersytecie, wakującą po słynnym lichenologu W. Nylanderze, który wyjechał do Paryża prowadzić badania w tamtejszym Muzeum Historii Naturalnej i nigdy już nie powrócił do Finlandii. Lindberg był briologiem o bardzo szerokich zainteresowaniach. Prowadził badania florystyczne w całej Fennoskandii, opisał ponad 250 nowych dla nauki gatunków mszaków, zajmował się morfologią tych roślin, wprowadzając używane do dnia dzisiejszego terminy na określenie różnego położenia gametangiów. Autorzy omawianej tu biografii przypisują Lindbergowi odkrycie ciałek oleistych u wątrobowców, co niestety nie jest zgodne z prawdą, gdyż struktury te opisał po raz pierwszy niemiecki briolog J. W. P. Huebener w 1834 r. Prawdziwą pasją Lindberga było nazewnictwo mszaków, któremu poświęcił niezliczoną liczbę opracowań. Nie ma więc nic dziwnego w tym, że przy wielu nazwach taksonów mchów i wątrobowców widnieje skrót jego nazwiska „Lindb.”. Właśnie studia nad nomenklaturą mszaków skłoniły go do badań nad najstarszymi florami tych roślin, m.in. *Botanicon parisiense* S. Vaillanta z 1727 r. i *Historia muscorum* J. J. Dilleniusa z 1741 r. oraz zielnikami tych autorów. Dzięki tym studiom odkrył wiele najstarszych nazw gatunkowych dla mchów i wątrobowców, z których część jest niestety dziś nieużywana z powodu przyjęcia *Species muscorum frondosorum* J. Hedwiga z 1801 r. za punkt wyjściowy nomenklatury mchów.

Prowadząc tak szeroką działalność naukową Lindberg utrzymywał szerokie kontakty z wszystkimi najwybitniejszymi badaczami mszaków owych czasów. Jego bogata korespondencja, obejmująca około 2600 listów od około 400 osób jest przechowywana w bibliotece Uniwersytetu Helsińskiego. Omawiana tu niewielka książeczka autorstwa dwóch seniorów fińskiej briologii zawiera, obok interesująco napisanej biografii S. O. Lindberga, alfabetyczny wykaz jego korespondentów, z podaniem liczby listów i lat, w których była prowadzona korespondencja. Jest to niezwykle ciekawa lektura, która w dobie poczty elektronicznej może wydawać się staromodna i nie warta zachodu. Wartość tej korespondencji jest jednak bezcenna. Niekiedy właśnie dzięki tym listom można było ustalić efektywne daty wydania ważnych dzieł, np. Flory torfowców R. Braithwaite'a na sierpień 1880 r. Lindberg brał aktywny udział w jej przygotowaniu i otrzymał w sumie od jej autora 51 listów. Bogatszą korespondencję prowadził tylko z R. Hartmanem (86 listów), C. Hartmanem (76), Th. M. Friesem (59) i J. E. Zetterstedtem (58). Prywatny zielnik Lindberga, obejmujący około 48 tys. okazów, został zakupiony przez Uniwersytet Helsiński i dziś obok zielnika jego najwybitniejszego ucznia V. F. Brotherusa, jest jednym z najważniejszych zielników briologicznych w świecie. Zaslugi S. O. Lindberga dla briologii zostały uhonorowane w nazwaniu jego imieniem jednego z najważniejszych czasopism briologicznych – *Lindbergia*, ukazującego się od 1971 r. pod auspicjami Nordyckiego i Holenderskiego Towarzystwa Briologicznego.

Omówione tu pokrótce niewielkie opracowanie T. Koponena i P. Isoviity godne jest polecenia wszystkim briologom, gdyż przybliży sylwetkę jednego z najbardziej interesujących briologów skandynawskich, który wywarł przemożny wpływ na rozwój nauki o mszakach, zwłaszcza zaś na nazewnictwo tych roślin.
– RYSZARD OCHYRA, ul. Gołaśka 15/25, 30-619 Kraków, Polska.